

Pásztor Ladislav⁷⁰

A Covid-19 és a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek szerepvállalása a járvány idején

Covid-19 and the role of Armed Forces of the Slovak Republic during the pandemic

Absztrakt

2019 végén a Kínai Népköztársaságban megjelent és világjárvánnyá váló koronavírus pandémia jelentősen befolyásolta a világ egészségügyi biztonságát, beleértve a Szlovák Köztársaságot is. A pozsonyi kormány által elfogadott óvintézkedések foganatosításában a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői jelentős szerepet játszottak és a világjárvány enyhüléséig játszani is fognak. A tanulmány rövid áttekintést nyújt a világjárvány kibontakozásáról és terjedéséről Szlovákiában, illetve a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői szerepéről a járvány kezelésében. A tanulmány külön foglalkozik a haderő tevékenységével a járvány első és második hulláma idején. A tanulmány befejező része áttekintést ad a járvány pozitív és negatív hatásairól a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőire.

Kulcsszavak: Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők, Szlovák Köztársaság, COVID-19, biztonsági veszélytényezők

Abstract

At the end of 2019, the coronavirus pandemic that appeared in the People's Republic of China and became a pandemic had a significant impact on world health security, including the Slovak Republic. The Armed Forces of the Slovak Republic have played and will continue to play a significant role in implementing the preventive measures adopted by the Slovakian government. The study provides a brief overview of the development and spread of the pandemic in Slovakia and explaining the role of the Armed Forces of the Slovak Republic in managing the epidemic. The study separately discusses the armed forces' activities during the first and the second waves of the epidemic. The concluding part of the study provides an overview of the epidemic's positive and negative effects on the Armed Forces of Slovak Republic.

Keywords: the Armed Forces of Slovak Republic, Slovak Republic, COVID-19, security threats

⁷⁰ Hadtudományi Doktori Iskola, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 1101 Budapest, Hungária krt. 9-11., doktorandusz, email cím: iacopasto@gmail.com; Pasztor.Ladislav@uni-nke.hu.

I. Bevezetés

A COVID-19 világjárvány a 21. század, az abból eddig eltelt két évtized egyik legmeghatározóbb globális eseménye. Kétségtelenül átalakította a világ egészségügyi biztonságról alkotott véleményét és a nemzetközi (politikai, gazdasági és katonai) együttműködés kereteit. Az eddigi tapasztalatok alapján a pandémiának minden bizonnyal, az egyéni és közösségi egészségügyi biztonságon kívül, jelentős hatása lesz az informatikai és technológiai rendszerekre, főleg az államigazgatásira (beleértve a nemzetbiztonsági rendszereket) és az oktatási szférára is. A világjárvány elleni védekezés során nyilvánvalóvá vált, hogy az egyes nemzetállamok egészségügyi, katasztrófavédelmi és polgári védelmi rendszerei nem voltak megfelelően felkészülve egy globális, az egész nemzetet érintő egészségügyi járvány kitörésének lehetőségére. Ebben a helyzetben – nemcsak Szlovákiában – a rendőrség mellett a fegyveres erők bizonyultak alkalmasnak a kihívás logisztikai és részben tervezési feladatainak megoldására.

A Szlovák Köztársaság kormánya 2020. március 12-i hatállyal, 06:00 órától, a polgári védelemről szóló törvény alapján (*Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva*) hirdette ki a részleges különleges jogrendet a COVID-19, SARS-CoV-2 koronavírus megbetegedés terjedése miatt. Ez a lépés lehetővé tette a szükséges óvintézkedések alkalmazását a kialakult járványügyi helyzet kezelése érdekében, az emberi életek, egészség és a gazdaság működőképességének megóvása érdekében.

A COVID-19 világjárvány kitörése után a pozsonyi kormány a hadiállapot, háborús veszély, rendkívüli állapot és veszélyhelyzet idejére vonatkozó törvény alapján hirdette ki a veszélyhelyzetet (*Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 227/2002 Z.z. Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu*). A veszélyhelyzet kihirdetésére 2020-ban kétszer került sor. Az első alkalommal egész Szlovákia területére, 2020. március 16-tól, (*Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020*). Ez a vészhelyzet 2020. június 13-ig tartott (*Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 366 z 10. júna 2020*). Ez a közel három hónapos időszak nevezhető a COVID-19 világjárvány szlovákiai első hullámának, annak ellenére, hogy az óvintézkedések egy része továbbra is hatályban maradt (pl. a kötelező maszkviselés a boltokban, határellenőrzések stb.) és a részleges különleges jogrend továbbra is hatályban volt.

Második alkalommal a veszélyhelyzet kihirdetésére 2020. október 1-től került sor, 45 napra és csak a világjárvány által sújtott területekre volt érvényes (*Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 587/2020 z 30. septembra 2020*). A területi érvényességnek nem volt különösebb jelentősége, mert az egész ország lakosságát sújtotta a fertőzés, viszont az észak-szlovákiai Orava és Bardejov régiók voltak a legsúlyosabban érintve. A kormány a nem javuló járványügyi helyzet miatt 2020. november 11-én egy újabb kormányrendelettel meghosszabbította 90 napra a veszélyhelyzetet és az állampolgárok szabad gyülekezési jogát is korlátozta – maximálisan 6, nem egy háztartásban élő főre (*Uznesenie vlády Slovenskej*

republiky č. 718 z 11. novembra 2020). A világjárvány terjedése és a törvényben meghatározott, maximálisan 90 napos veszélyhelyzet lejárta közeledése miatt, 2020 december végén a Szlovák kormány kénytelen volt a törvény módosítását kezdeményezni. A jogszabály módosítását a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 2020. december 28-án jóváhagyta, és így lehetővé tette a kormánynak a veszélyhelyzet további meghosszabbítását. A törvény kimondta, hogy a veszélyhelyzetet a kormány hirdeti ki és a veszélyhelyzet időtartama esetenként 90 nap lehet. A módosítás lehetőséget adott a kormánynak többször is további 40 nappal meghosszabbítani a veszélyhelyzet fennállását, de a kormánydöntés után 20 napon belül ezt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának utólagosan jóvá kell hagynia. Ugyanakkor szükség esetén a törvénymódosítás lehetőséget adott a kormánynak újra kihirdetni a veszélyhelyzetet ha ugyanazzal a világjárvánnyal van kapcsolatban, azzal a feltétellel, ha az előző veszélyhelyzet végétől eltel 90 nap. Ellenkező esetben a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa jóváhagyása szükséges (Ústavný zákon č. 414). A kormány által 40 nappal meghosszabbított veszélyhelyzetet a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 2021. január 12-én hagyta jóvá (Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky z 12. januára 2021 č. 519).

A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői (*Ozbrojené sily Slovenskej republiky*) bevetésének lehetőségét a Szlovák Köztársaság jogi rendszere teszi lehetővé - a közrend fenntartása érdekében a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőiről szóló törvény alapján (*Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 321/2002 Z.z. Zákon o ozbrojených silách Slovenskej republiky*), abban az esetben, ha a rendőrség humán és technikai erőforrásai nem elegendők feladatai ellátására. Az utóbbira a Rendőrségről szóló törvény (*Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z.z. Zákon o policajnom zbore*) ad lehetőséget. A megfelelő jogi háttér, kormánydöntés alapján a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői szilárd jogi alapokon segítik a Szlovák Rendőrség tevékenységét.

II. A járvány első hulláma

Szlovákiában az első laboratóriumi vizsgálattal igazolt koronavírusos beteget 2020. március 6-án azonosították. A vírust vélhetően az első igazolt fertőzött, egy 52 éves férfi fia hurcolta be Szlovákiába az Olaszországi Velencéből, ahol 2020. február közepén kiránduláson volt (Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 2020a). Ezt követően, a már felsorolt jogi intézkedések mellett, március 13-i hatállyal a szlovák kormányzat elrendelte a teljes határozást. Lezárták mind a három nemzetközi repülőteret (Bratislava, Košice, Poprad), és a kisebb szárazföldi határátkelőhelyeket is. Emellett teljesen leállt a nemzetközi közúti és vasúti személyforgalom. A szomszédos államokból érkezők csak hatóságilag meghatározott szárazföldi határátkelőhelyeken léphettek be Szlovákia területére. Ennek értelmében csak Szlovák állampolgárok vagy Szlovákiai tartózkodási engedéllyel rendelkezők léphettek be az országba - kivételt a teherforgalom képezett. Március 16-tól 14 napra bezártak az oktatási intézmények, beleértve az óvodákat, és a szabadidős létesítmények – pl. szórakozóhelyek, sípályák,

wellnessek, uszodák (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/2595/2020).

2020. március 13-tól hatályba lépett az országos tisztifőorvos rendelete, amely szerint minden hazatérő Szlovák állampolgárnak kötelező 14 napos házi karanténba kellett vonulni és ezt a tényt közölnie kellett a hatóságokkal és házi orvosával (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/2640/2020). Ezt a házi karantént 2020. április 06-tól a kötelező hatósági karantén váltotta fel (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/3012/2020). Ennek a rendeletnek megfelelően a rendőrség minden hazatérő szlovák állampolgárt rendőri felvezetéssel (ha saját gépkocsival érkezett), vagy rendőri gépjárműveken kísért el a hatóságilag kijelölt karantén létesítményekbe.

A felsorolt elsődleges óvintézkedések elfogadását 2020. február 27-én megelőzte a Szlovák Köztársaság Biztonsági Tanács (*Bezpečnostná rada Slovenskej republiky*) ülése, amelyen a koronavírus terjedése volt a fő témakör. Az ülésen részt vett az országos tisztifőorvos is. A tanács ülésén javaslatokat és konkrét óvintézkedéseket fogalmaztak meg – ilyen volt a központi válságkezelő törzs (*ústredný krízový štáb*) azonnali létrehozása legkésőbb 2020. február 29-ig, a külső szárazföldi határokon át belépő utasok ellenőrzése és tájékoztatása a koronavírus fertőzés gyanújának észlelése utáni eljárásról, az országos anyagellátó központ (*Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky*) felhatalmazása a szükséges védőeszközök beszerzéséhez, és a fentebb említett óvintézkedések bevezetése (Informácia zo 127. zasadnutia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky zo dňa 27. februára 2020).

Ezeket a határozott, első körben meghozott óvintézkedéseket a leköszönő szlovák kormány fogadta el. 2020. február 29-én a parlamenti választások győztese az Igor Matovič által vezetett Egyszerű Emberek és Független Személyiségek (*Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti - OĽaNO*) ellenzéki párt lett (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2020). Az új kormány megalakulása után 2020. március 21-én a szlovák köztársasági elnökasszony kinevezte az új kormányt, illetve annak miniszterelnökét, Igor Matovič-ot (Zuzana Čaputová prezidentka Slovenskej republiky, 2020). A további koronavírus elleni óvintézkedések elfogadását és azok foganatosítását az új kormányfő, Igor Marovič személyisége jelentősen, sajnos negatívan befolyásolta azzal, hogy nem mindig fogadta el szakemberek (orvosok, infektológusok, elemzők, közgazdászok) javaslatait, és a saját elképzelései szerint cselekedett. Ez a miniszterelnöki hozzáállás jellemzően a második hullám alatt nyilvánul meg, ami minden bizonnyal negatívan befolyásolja a koronavírus elleni óvintézkedések foganatosítását. Ez azért is tűnik érthetetlennek, mert Igor Matovič, Szlovákia miniszterelnöke, mindössze a hivatalba lépése után két nappal, 2020. március 23-án hozta létre az állandó válságkezelő törzset (*permanentný krízový štáb*), mint a miniszterelnök tanácsadó és koordinációs szervezetét. Az állandó válságkezelő törzs mandátumát a COVID-19-el kapcsolatban kihirdetett részleges különleges jogrend és a veszélyhelyzet időszaka határozza meg. Az állandó válságkezelő törzs 2020. június 13-án, a veszélyhelyzet megszűnésével egyben befejezte tevékenységét (Aktuality, 2020). A második hullám alatt az állandó válságkezelő törzs már nem ült

össze, mert a kormányfő nem tartott erre igényt – jelentette ki Peter Škodný, az állandó válságkezelő törzs vezetője (Škodný, 2021, idézi Folentová, 2021).

2020. március 25-től kötelező volt a szájmascsk viselése közterületeken is, április 7-től a Szlovákiába hazatérőknek kötelező volt a 14 napos hatósági karanténba vonulás a hatóság által kijelölt karantén létesítménybe. A koronavírus terjedése megelőzésének érdekében a húsvéti ünnepek alatt, április 8. és április 14-e közt nem volt megengedve a járásokon kívüli utazás – egy enyhébb „lockdown” bevezetésére került sor. A koronavírus elleni gyors fellépés eredménye megmutatkozott és az aktív fertőzöttek száma csökkeni kezdett, ezért április 21-től, öt fázisban elkezdődött a bevezetett óvintézkedések folyamatos feloldása. A kötelező hatósági karantént a hatóság által kijelölt létesítményben május 23-tól az „eKaranténa” AndroidApp bevezetésével ki lehetett váltani otthoni hatósági karanténra, amire május 29-től lehetőség nyílt az iOS mobil eszközök felhasználóinak is. A kötelező hatósági karantén mindkét formája (hatósági otthoni és hatósági a kijelölt létesítményben) június 10-én feloldásra került (Koronavírus a Slovensko, 2021).

II.1. A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek tevékenysége az első hullám alatt

Az Európában terjedő koronavírus és az első igazolt megbetegedések Szlovákia területén indokolták a pozsonyi kormány 2020. március 11-i döntését, amely szerint maximálisan 500 katonát rendelt a rendőrségi, elsődlegesen határvédelmi feladatok ellátására. Másodsorban megadta a katonák bevetésének lehetőségét közös rendőrkatonák járőrök alkalmazásával a közrend fenntartása érdekében. A mandátum 2020. december 31-ig lett megadva, amit a rendőrség vezetése és a központi válságkezelő törzs (*ústredný krízový štáb*) igényelhetett (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 108 z 11. marca 2020).

A járvány további terjedése miatt az érvényben lévő teljes határozat és főleg az április 06-tól kötelező hatósági karantén bevezetése indokolta az addigi 500 fős létszám 1.500 főre való növelését. Ezt a létszámnövelést – már az új – szlovák kormány 2020. április 06. ülésén jóváhagyta és az 1.500 fős keretet 2020. december 31-ig engedélyezte (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 202 zo 6. apríla 2020). 2020. április közepén a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői az érvényes kormányrendeletek alapján a központi válságkezelő törzs igényei szerint a rendőrséget segítették a határvédelmi feladatokban, részt vettek a hatósági karantén létesítmények és kórházak megfigyelésében, mintavételeket biztosítottak azokban a kissebbségi (roma) közösségekben, ahol felütötte a fejét a vírus. Ezekben a karanténba helyezett közösségekben felügyelték a rendet és biztonságot és logisztikai feladatokat láttak el (Poldruhák, 2020). A világjárvány elleni harc, a teljes határozattal kapcsolatos rendőrségi és rendvédelmi feladatok folyamatos növekedése miatt, a szlovák kormány 2020. május 14-i ülésén további 200 katonai részvételét engedélyezte a rendőrség határvédelmi és a belső határok menti részletes feladatainak végrehajtására. Ezt a kormányhatározatot a növekedő

légtérsértések, jogellenes határátlépések és jogellenes határ menti tevékenységek indokolták. Ezek a növekedő illegális tevékenységek – embercsempészet, tiltott áruk (radioaktív anyagok, drog, növények és műtrágyák) – csempészetével kapcsolatban merültek fel és az Európai Unió terrorveszély megelőző intézkedéseinek betartását szolgálják. A kormányrendelet már nem csak a 2020 év végéig, hanem 2021. december 31-ig adott felhatalmazást az említett 200 katonára – illetve a szükséges légi, szárazföldi, vízi és hírszerzési technikai eszközök – felhasználására a rendőrség határvédelmi és a belső határok menti rendészeti feladatai ellátásának biztosítására (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 293 zo 14. mája 2020).

A világvárvány kitörésekor a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői közel 500 egészségügyi dolgozóval rendelkeztek és a haderő képes volt egy 2.000 fő befogadására alkalmas karantén létesítmény kialakítására, amelyre a „Lešť“ kiképző központban került volna sor (Plná poľná, 2020).

Közvetlenül az első kormányrendelet kihirdetése után, amely lehetővé tette a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői állományának bevetését a koronavírus elleni „harcban” elkezdődött a katonák folyamatos bevonása a rendőrség határvédelmi feladatainak támogatására (Pecho, 2020). Ezzel párhuzamosan, a kormányrendelet alapján, bevetésre került a Galgóc (*Hlohovec*) helyőrségi logisztikai zászlóalj. A zászlóalj állománya és technikai eszközei 2020. március 25-én több mint 74 tonna, a Kínai Népköztársaságból érkezett egészségügyi felszerelés szállítását biztosították a pozsonyi (*Bratislava*) nemzetközi reptérről a Szlovák Köztársaság Állami Anyagi Tartalék (*Správa štátnych hmotných rezerv*) telephelyeire (Beniak, 2020). A logisztikai feladatok végrehajtása a továbbiakban is folyamatosan folytatódott „Courier” (*futár*) művelet név alatt. A „Courier” művelet keretében a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői lehetővé tették az egészségügyi eszközök légi úton történő szállítását a SALIS⁷¹ program keretében (Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, 2020a).

A második művelet, amelyet a világvárvány első hulláma alatt a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői hajtottak végre, a „Carousel” (*körhinta*) volt. Ezzel a művelettel a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői segítették a rendőrség és az egészségügyi dolgozók munkáját. A „Carousel” a marginalizált roma közösségekre összpontosított, az ezekben a közösségekben alkalmazott 10 különböző mintavételi csoport, 15 fővel (katonai egészségügy, különleges műveletek és szárazföldi erők) látta el a feladatot egy-egy roma településen – mintavétel, a minta kézbesítése a laboratóriumba és az eredményének továbbítása a hatóság és az érintett felé. A művelet során 9.010 egészségügyi mintát vettek 293 súlyosan hátrányos helyzetű,

⁷¹ „SALIS - Strategic Airlift International Solution” (*Stratégiai Nemzetközi Légiszállítás Megoldása*). A SALIS program kilenc NATO országból álló multinacionális konzorcium Németországi székhellyel, A konzorcium Antonov AN-124-100, N-225, AN-22 és IL-76 nagy kapacitású teherszállító repülő gépeket használ. A tagországok: Belgium, Csehország, Franciaország, Németország, Magyarország, Norvégia, Lengyelország, Szlovákia és Szlovénia (NATO, 2020).

döntően romák lakta közösségben (ŠIMONÁKOVÁ, 2020).

A harmadik művelet az „Umbrella” (*esernýô*) megnevezést kapta, ami jelképezte a művelet célját – egyfajta védelmi ernyőt tartani a hatósági karanténba helyezett marginalizált roma települések fölé. Ez a művelet volt az első „élesben” végrehajtott CIMIC-PSYOPS⁷² feladat Szlovákia területén (Šostronek, 2020 idézi Šnidl, 2020a). A művelet fő célja a vírus terjedésének megakadályozása volt a lezárt területen kívül, továbbá a lezárt területek védelme, valamint élelmiszer -és egészségügyi ellátás biztosítása a lezárt területeken tartózkodó embereknek. A roma telepeken körülbelül 1.500 Szlovákiába hazatérő roma nemzetiségű szlovák állampolgár tartózkodott 2020. március végén, akikről nem lehetett tudni, hogy betartják-e a hatósági kötelező házi karantént. Fenn állt tehát a veszélye egy tömeges fertőzésnek (Pollák, 2020, idézi Gvodinová, 2020). A művelet 2020. április 13-án kezdődött meg a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői vezérkari főnökének parancsa alapján (Pažický, 2020).

A „Carousel” és „Umbrella” műveletek a COVID-19 járvány marginalizált roma közösségeken belüli kezelésére vonatkozó intézkedési terv (*Plán riešenia ochorenia COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách*) adta meg a jogalapot és határozta meg az célcsoportot és az egészségügyi eljárásokat (Plán riešenia ochorenia COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách zo dňa 02. apríla 2020). A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői, az intézkedési tervben meghatározott célok elérése érdekében segítették az egészségügyi -és önkormányzati dolgozókat és a rendőrséget.⁷³

Mindhárom művelet („Courier”, „Carousel”, „Umbrella”) a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői vezérkari főnöke utasítása értelmében 2020. április 21-től egy átfogó műveleti törzs vezetése alá került, azzal a céllal, hogy minél hatékonyabban és rugalmasabban valósuljon meg a kijelölt humán és technikai erőforrások bevetése a kormány és a központi válságkezelő törzs követelményei szerint. A továbbiakban ez az összetett műveleti törzs a „Corona” elnevezés alatt működött (Ozbrojené sily Slovenskej republiky, 2020a).

A Szlovák Köztársaság és más államok állampolgárainak hazatérését a Szlovák Köztársaság Külügyi és Európai Ügyek Minisztériumának együttműködésével segítette a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői légierije is. A C-27J Spartan gépek 2020. május 1-én például Libanonból hoztak haza szlovák állampolgárokat, május 2-án Ciprusról szlovák, magyar, cseh és osztrák állampolgárokat (Veliteľstvo vzdušných síl OS SR, 2020), míg május 13., 15. és 19-én 36 ír állampolgárt vittek haza Szlovákiából, illetve Írországból 107 szlovák állampolgárt juttattak haza (Dopravné kridlo Kuchyňa, 2020).

⁷² „CIMIC-PSYOPS - Civil-Military Cooperation and Psychological Operations” (*civil-katonai kapcsolatok és lélektani műveletek*)

⁷³ Részletesebben lásd: FRA: Implication of COVID-19 pandemic on Roma and Travellers communities” [A COVID-19 kihatásai a roma és ingázó közösségekre] (FRA, 2020).

A központi katonai kórház 2020. április elején kialakított egy RT-PCR teszt központot, napi 60 mintavétel kapacitással. Továbbá 184 ágyat biztosított a koronavírusban szenvedő betegek ellátására, ebből 60 lélegeztetővel ellátott fekvőhelyet (Ozbrojené sily Slovenskej republiky, 2020b). A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői ruházati bázisán, saját erőforrások felhasználásával, szájmascokokat kezdtek varrni 2020. március 16-tól. Ezek a szájmascok elsődlegesen a fegyveres erők állománya részére készültek a szolgálati feladatok teljesítéséhez. (Novomestský, 2020).

Részösszegzésként, a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők szerepe a COVID-19 járvány első hulláma alatt a következő volt:

- a meglévő egészségügyi kapacitások felhasználása és ezek bővítése a járványügyi helyzet kezelésének megfelelően;
- szlovák és más államok állampolgárainak hazajuttatása, főleg légi szállítással;
- logisztikai feladatok ellátása (beleértve a SALIS program keretében a külföldről történő légi szállítást);
- a rendőrség támogatása a határvédelmi feladatok ellátása során
- a marginalizált (roma) közösségek/települések védelme a hatósági karantén időtartama alatt;
- a marginalizált (roma) közösségek/települések lakóinak mintavétele és ezek kézbesítése a laboratóriumokba (szárazföldi és légi szállítással) a hatósági karantén időtartama alatt.

A fentebb megnevezett tevékenységekre kormányhatározatok alapján 1.700 katona volt kijelölve a szükséges technikai felszereléssel.

III. A Járvány második hulláma

A fokozatosan romló hazai és nemzetközi járványügyi adatok a vírus további terjedését jelezték elő. Ennek ellenére egy másfél hónapos, járványügyileg relatív nyugodt, enyhe óvintézkedések melletti időszak következett be. Szlovákiában az aktív fertőzöttek száma 2020. június végén 193 fő volt, az elhunytak száma huszonnyolc. 2020. július végére az aktív fertőzöttek száma már 566 főre emelkedett, és az elhunytak száma egy fővel nőtt. Augusztus végére az aktív fertőzöttek száma megemelkedett 1.478 főre és a járvány berobbanása kezdetétől elhunyt 33 szlovák állampolgár (Koronavírus a Slovensko, 2021). Ezt az időszakot a pozsonyi kormányzat a világjárvány várható második hullám elleni óvintézkedések előkészítésére és későbbi folyamatos bevezetésére használta fel. A kormány 2020. július 15-kén jóváhagyta a Szlovák Köztársaság Járványügyi Kormánybizottság (*Pandemická komisia vlády Slovenskej republiky*) új – az aktuális járványügyi helyzetnek megfelelő – státuszát. A járványügyi kormánybizottság feladatainak és hatásköreinek legutóbbi meghatározására 2010. március 31-én került sor, tehát ez a 10 évvel ezelőtt elfogadott dokumentum már nem felelt meg az aktuális helyzetnek (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 464 z 15. júla 2020). A járványügyi kormánybizottság elkezdte a járványkezelési terv (*pandemický plán*) kidolgozását,

amelyet 2020. augusztus 11-én fogadott el a Szlovák Köztársaság Egészségügyi Minisztériuma (*Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky*). A terv jóváhagyásakor Szlovákia már a világjárvány második hullámában volt, amit az egészségügyi miniszter, Marek Krajčí jelentett be a médiában (COVID-19: Slovenská republika má pandemický plán, 2020).

A járványkezelési terv részletezte a kormány, a Szlovák Köztársaság Járványügyi Kormánybizottság, Közegészségügyi Hivatal (*Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky*), a minisztériumok és más államigazgatási hatóságok hatásköreit és kötelezettségeit. A dokumentum a járvány terjedésének négy fázisát⁷⁴ határozza meg, és ennek megfelelően írta elő a járványügyi eljárásokat az egyes fázisok során és meghatározta az úgynevezett „COVID-19 jelzőlámpát” (*COVID-19 semafor*)⁷⁵ (Pandemický plán pre prípad pandémie v Slovenskej republike, 2020). A fokozatosan romló hazai és nemzetközi járványügyi adatok miatt 2020. augusztus 26-án alkalmazni kezdték a „COVID-19 jelzőlámpát” (Koronavírus a Slovensko, 2021).

2020. szeptember 1-től a járványelleni óvintézkedések szigorítása hatályba lépett. A legfontosabbak közé tartozott a kötelező szájmazsk viselés a boltokban, a felszolgálók részére az éttermekben és a kiszolgáló személyzet részére a wellness és szépségszalonokban, fodrászatokban. Továbbá meghatározták a kültéri rendezvények résztvevőinek maximális létszámát 1.000 főre, a beltéri rendezvényeknél pedig maximálisan 500 főre. A rendezvényeket érintő korlátozások nem vonatkoztak az egyházi tevékenységekre (például mise, keresztlő, temetés) és az államigazgatási szervek üléseire. Ezeken a rendezvényeken viszont kötelező volt a szájmazsk viselése (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/6849/2020). A járványügyiileg veszélyes országokból Szlovákiába utazókat tíz napos hatósági házi karanténra és a határátlépés előtt egy elektronikus regisztrációra kötelezték. Aktuálisan az intézkedés Szlovákia szomszédos országaiból csak Ukrajnát érintette (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/6850/2020). 2020. szeptember 4-én a Szlovák Köztársaság Járványügyi Kormánybizottság javasolta a járvány által legsújtottabb járási tisztii főorvosoknak saját hatáskörükön belül a szigorúbb óvintézkedések bevezetését. A szigorúbb

⁷⁴ 1. fázis: a járvány folyamatos terjedése; 2. fázis: a járvány további terjedése, a fertőzöttek számának növekedése, a kórházak több mint 50% leterheltsége és fertőzési gócpont kialakulása; 3. fázis: veszélyhelyzet kihirdetése, a fertőzöttek számának további növekedése, a kórházak több mint 75% leterheltsége, a gócpontok hatósági karanténba helyezése, egészségügyi dolgozók hiánya fertőzés miatt. 4. fázis: fokozatos visszatérés a járvány előtti időszakra – egy lépés vissza (Pandemický plán pre prípad pandémie v Slovenskej republike, 2020).

⁷⁵ A „COVID-19 jelzőlámpa” biztonságos és veszélyes járványügyi helyzeteket határoz meg és előírja az szükséges óvintézkedéseket minden színkódhoz: zöld – a járvány kordában tartva; sárga – a járványügyi helyzet egyre rosszabb; piros – a járványügyi helyzet kritikus; szürke – a járványelőtti helyzet fokozatos visszaállása (Pandemický plán pre prípad pandémie v Slovenskej republike, 2020).

óvintézkedések bevezetésére például a Nagymihályi (*Michalovce*) és Trencsényi (*Trenčín*) járásokban került sor (Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 2020b). 2020. szeptember 10-től újabb szigorítás bevezetése lépett hatályba – a nem biztonságos országokból légi úton érkezők kötelező hatósági házi karanténba kerülése és elektronikus regisztrációja (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7093/2020). A fokozatosan romló hazai járványügyi helyzet miatt 2020. szeptember 14-től kötelező lett a kültéri szájmaszk viselés, illetve a beltéri közösségi területeken is (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7189/2020). 2020. szeptember 18-tól a külföldről érkezőknek újra bevezették a kötelező hatósági házi karantént és a kötelező elektronikus regisztrációt (Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7310/2020).

A járvány terjedése miatt 2020. október 1-től a szlovák kormány kihirdette a veszélyhelyzetet (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 587/2020 z 30. septembra 2020), amely a mai napig hatályban van. A járvány második hulláma alatt a szlovák kormány többször enyhített és szigorított az óvintézkedéseken, egyes intézkedések ellentmondóak, az egyszerű emberek, de néha a szakma számára is érthetetlenek vagy csak nehezen értelmezhetőek voltak (Sulík, 2020). Időként kitértek a kormányzati koalíción belüli viták, amelyeket a kormánytagok a médián keresztül kommunikáltak (Gigániková, 2021 idézi Folentová, 2021). Rendszeresen előfordult a bevezetett óvintézkedések, kijárási korlátozások és külföldi magánutakról való visszatérés utáni kötelezettségek kormánytagok általi megszegése (TASR, 2021). Ez nem hatott és valószínűleg a jövőben sem fog pozitívan hatni a lakosság megnyugtására, illetve az óvintézkedések betartásának ösztönözésére. A vitákat többek között az országos tömeges tesztelés szüksége váltotta ki, a miniszterelnök – Igor Matovič – és a miniszterek, egészségügyi, közgazdászok és a társadalomtudományok szinte minden területén tevékenykedő szakemberek és elemzők között.

A szlovák kormány 2020. október 18-án meghozta a döntést az országos tömeges teszteléssel kapcsolatban és elrendelte azt azzal a céllal, hogy legyenek beazonosítva a gócpontok és mérjék fel a járvány terjedését. A tömeges tesztelés első üteme 2020. október 30. és november 1. között zajlott, a második 2020. november 6. és 8. között, míg az úgynevezett „pilóta” tömeges Covid-tesztelést „Orava” és „Bardejov” járásokban október 23. és 25. között hajtották végre (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 665/2020 z 18. októbra 2020). A tesztelés második (2020. november 21-22.) és harmadik (2020. november 6-8.) ütemében Magyarországról 200 orvos és medikus segítette a szlovák egészségügyi dolgozókat főleg a magyar ajkú Komárom (*Komárno*), Nyitra (*Nitra*), Léva (*Levice*) és Töketerebes (*Trebišov*) járásokban. Pozsonyligetfalun (*Bratislava-Petržalka*) pedig 50 osztrák katonai medikus segítette szlovák egészségügyi kollégáikat (Pravda, 2020). Mivelhogy az osztrák orvosok az Osztrák Szövetségi Hadsereg (*Bundesheer*) állományába tartoznak, a pozsonyi kormány engedélye alapján segítettek az országos tesztelés alatt és a veszélyhelyzet okozta következmények felszámolásában is (Uznesenie vlády Slovenskej republiky

č. 694/2020 z 30. októbra 2020).

Mivel a második hullám alatt bevezetett óvintézkedések és ezek betartása nem állította meg a vírus terjedését, a Szlovák Egészségügyi Minisztérium infektológusok, epidemiológusok, pediáterek, a WHO szlovák munkatársai és elemzők bevonásával kidolgozta az úgynevezett „Covid Automat” riasztó rendszert. A „Covid Automat” egy útmutató, amely a járvány terjedését vizsgálja és az óvintézkedések bevezetését határozza meg a SARS-CoV-2 járvány terjedésétől függően (COVID AUTOMAT, 2020). Az útmutatót a pozsonyi kormány 2020. december 16-án fogadta el és minden minisztériumot az útmutatóban leírtak betartására kötelezett (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 799/2020 zo 16. decembra 2020). 2021 elején a szlovák kormány hosszadalmas, közel egy heti egyeztetés után újra a tömeges, országos tesztelés mellett döntött, amely az „országos szűrés” (*celoslovenský skrining*) megnevezést kapta és antigén tesztek alkalmazásával hajtották végre. Ez az országos szűrés 2021. január 18-tól 2021. január 26-ig tartott és nem volt kötelező. Viszont csak a negatív tesz eredmény adott lehetőséget például a munkahelyre utazáshoz vagy a szabad természetben tartózkodáshoz (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 30/2021 zo 17. januára 2021). Az országos szűrést összesen 211 lengyel egészségügyi dolgozó segítette főleg a Lengyelországgal határos régiókban – „Kysuce“, „Orava“, „Stará Ľubovňa“ járásokban. 2021. január 22-én már a 211 lengyel egészségügyi dolgozóból 65 segítette a szlovák kollégák munkáját (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021). Ebben az országos szűrésben a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői „már csak” a támogató feladatokat látták el (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 29/2021 zo 16. januára 2021). A helyi önkormányzatok már nem igényelték a szlovák haderő támogató segítségét és a szűrést saját erőikkel oldották meg. Ilyen volt például a szlovák főváros Récse városrésze (*Bratislava-Rača*) ahol a polgármester nem tartott igényt a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők támogatására (Drotován, 2021 idézi Gehrrová, 2021).

Miután az Európai Gyógyszerügynökség engedélyezte BioNtech/Pfizer koronavírus védőoltás alkalmazását, Szlovákiában 2020. december 26-án megkezdődött az oltóanyag beadása. (Debnár, 2020) Pozsony a továbbiakban a Nemzeti koronavírus védőoltási stratégia (*Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky*) által meghatározott ütemezés szerint fogja folytatni az lakosság beoltását a koronavírus védőoltásokkal. (Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky)

III.1. A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek szerepe a második hullám alatt

A második hullám alatt – az első hullám idején már végrehajtott feladatok mellett – a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői a COVID-19 tömeges országos tesztelésének tervezésével és végrehajtásával segítették a kormányt. A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek szerepe az első hullámmal összehasonlítva jelentős mértékben nőtt.

A járvány terjedése miatt a Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala 1.500 katonával lett megerősítve, azzal a feladattal, hogy az egészségügyi dolgozók leterheltségét csökkentsék. Ennek értelmében a katonák elsősorban a fertőzés nyomon követését hajtották végre a Közegészségügyi Hivatalt segítve, illetve a kórházakba vezényelve a rendészeti feladatokat látták el. A kormányrendelet alapján, az állomány kirendelése 2020. október 9-től, 2020. december 31-ig tartott (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 644/2020 z 9. októbra 2020). Ezzel a kormányrendelettel, a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők kötelékéből kijelölt állomány száma, az első hullámhoz viszonyítva 1 700 főről 3 200 főre növekedett.

2020. október közepén a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők újabb nagy feladatot kapott – a „Közös felelősség” (*Spoločná zodpovednosť*) elnevezésű művelet megtervezését és végrehajtását. Az országos tömeges tesztelés és azt támogató 8 000 katona a kormányrendelet értelmében a gócpontok beazonosítását és a járvány terjedésének felmérését szolgálta. (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 665/2020 z 18. októbra 2020) A „Közös felelősség” művelet során a fegyveres erők állománya – az egészségügyi dolgozókkal, a rendőrséggel és az önkéntesekkel együttműködésben – három ütemben tesztelték a szlovák állampolgárokat azzal a szándékkal, hogy megelőzzék a vírus terjedését. Az országos tömeges tesztelés negyedik ütemét 2020. november 21-től 22-ig hajtották végre, abban a 458 városban és faluban, ahol a COVID-pozitív betegek aránya az előző tömeges tesztelés során (2020. november 6-8.) meghaladta a résztvevők 1%-át. Ez a negyedik ütem a „Közös Felelősség” művelet folytatása volt, aminek támogatására a kormány ismét 8.000 katonát jelölt ki a sikeres végrehajtás érdekében, ugyanazok feltételek mellett, mint az előző tömeges tesztelések során (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 727/2020 z 19. novembra 2020). A Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma (*Ministerstvo financií Slovenskej republiky*) a Védelmi Minisztériumnak (*Ministerstvo obrany*) közel 43 millió Eurót utalt át a „Közös Felelősség” művelet végrehajtásával kapcsolatos kiadások fedezésére (Sme, 2020). Nyilván ez az összeg nem fedezi a kiadásokat, csak azokat a költségeket, amelyeket nem lehet a védelmi tárca kiadásaiból biztosítani. Ez például az antigén tesztek beszerzése vagy a közel húszezer egészségügyi dolgozó pótlékának kifizetése. A szlovák védelmi miniszter szerint a tárca a műveletre elköltött kiadásai körülbelül 35 millió Eurót tesznek ki, míg a négy országos tömeges tesztelési ütem összköltségei megközelítik a 105 millió eurót (Minúta, 2020a).

A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők kötelékéből 2020. október 9. és november 22-ke között összesen 11.200 katona volt kijelölve a világjárvány elleni „harcra”. Ezen időszak után, 2020. december 31-ig összesen 3.200 katona vett részt a világjárvány elleni fellépésben, míg 2021. január 1-től 2021. január 6-ig a kijelölt katonák létszáma visszaesett 1.700 főre.

Mint már említettem, a járvány első hulláma alatt, a szlovák kormány utasítására, 2020. december 31-ig 1 500 katona támogatta a rendőrség határvédelmi és rendészeti feladatait. A huzamosan rossz járványhelyzet fennállása miatt a kormány meghosszabbította a rendőrséget támogatók katonák mandátumát 2021. december

31-ig (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 805/2020 z 29. decembra 2020). 2021. január 7-től, 2021. június 30-ig a pozsonyi kormány újabb, naponta maximálisan 1.000 katonát vezényelt a Szlovák Egészségügyi Minisztérium rendelkezésére az egészségügyi feladatok támogatására (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 14/2021 zo 7. januára 2021). 2021. január 16-tól, 2021. június 30-ig a szlovák kormány maximálisan 5.000 főt katona szükség szerinti bevetéséről döntött a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erők kötelékéből a lakosság tesztelésével kapcsolatos feladatok támogatására (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 29/2021 zo 16. januára 2021). Ez azt jelenti, hogy 2021. január 25-i állapotok alapján egyszerre 7.700 katona támogathatja a rendőrség, az egészségügy, az önkormányzatok és más államigazgatási szervezetek tevékenységét a koronavírus elleni védekezésben.

IV. A járvány hatásai a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőire

A vírus terjedése megelőzésének érdekében a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői parancsnoki állománya több intézkedést fogadott el. Az intézkedések egyike az állomány három részre osztása volt, a feladatok hatékonyabb ellátása érdekében. A járvány szlovákiai megjelenését követően, 2020. április 14-ig összesen három katonának volt igazolt koronavírus megbetegedése, ebből kettő már meggyógyult (Poldruhák, 2020a). A fertőzöttek száma 2020. április 16-kán már öt pozitívan tesztelt katona volt, a kettő gyógyult katona mellett. (Poldruhák, 2020b) 2020. október 29-én a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői kötelékéből 298 katona volt fertőzött (Nad', 2020 idézi Šnidl, 2020c). A védelmi miniszter bejelentése szerint 2020. október 27-én a védelmi tárcaán belül közel 500 fertőzött volt (katonák és civilek) beleértve a fegyveres erőket, a minisztériumot és más, a védelmi minisztériumnak alárendelt szervezeteket is (Minúta, 2020b). 2020. december 10-én a védelmi tárcaán belül 226 fertőzöttet tartottak nyilván, és a világjárvány kitérésétől számítva a tárca állományából körülbelül 1.400 katona és polgári alkalmazott fertőződött meg (Kern, 2020 idézi Nad', 2020). Maga a védelmi miniszter – Jaroslav Nad' – is megfertőződött, a 2020. december 18-án levett mintája pozitív lett a koronavírus fertőzésre, így kénytelen volt karanténba vonulni (Minúta, 2020c). Sajnos, a koronavírusnak egy halálos áldozata is volt – Juraj Kemláge, őrmester –, aki az önkéntes karanténba vonulás után december végén hunyt el (Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2020).

A szerző saját tapasztalatai szerint az első hullám alatt egyhetes (a parancsnok/igazgató hatáskörében valahol kéthetes) rotációs rendszer volt bevezetve az alakulatoknál, ami azt jelentette, hogy az állomány harmada kénytelen volt szabadságra vonulni. Az iskolák bezárása után, a civil szférához hasonlóan, a fegyveres erőknél is bekövetkezett az a „szükségállapot”, hogy a kisgyermekes családoknál a szülők kénytelenek voltak felváltva a gyerekekkel-gyerekekkel otthon lenni.

A járvány kezdete óta a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek Jaroslav Nad'

védelmi miniszter szerint sikerült közel 150 katonát átképezni a kiegészítő egészségügyi feladatok elvégzésére és 15 orvossal is bővült az állomány, beleértve két ukrán szakembert is, akik felvették a szlovák állampolgárságot (Nadž, 2020 idézi Šnidl, 2020b). A koronavírus pozitív hatása a Fegyveres Erőkre a szervezet társadalmi presztízsének gyarapodása, illetve a katonai szolgálat társadalmi elismerésének emelkedése volt. A további pozitív hatások közé tartozik a CIMIC-PSYOPS képességek fejlesztése, és nem utolsósorban a haderő tervezési képességek fejlesztése és alkalmazása egy világjárvány esetén. Mindezek a tapasztalatok nagyon jól szolgálhatnak (*lesson learned*) például a NATO Erőket Integráló Elem (*NATO Force Integration Unit – NFIU*) részére.

Az Eltökélt Támogatás (*Resolute Support*) Afganisztáni misszióból a koronavírus fenyegetettség miatt vezényeltek haza 29 katonát, akik 2020. április 14-én érkeztek meg Szlovákiába. Az idejekorán történő hazatérés az Eltökélt Támogatás szövetségi parancsnokának kérésére történt, a koronavírus fertőzés terjedésének megelőzése érdekében hozott óvintézkedések részeként. Az afganisztáni szövetséges misszionál ennek értelmében mindenkit, aki nélkülözhető volt a feladatok ellátásához, hazavezényeltek (Ozbrojené sily Slovenskej republiky, 2020c). A tavaszi koronavírus első hulláma miatt a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői nem voltak képesek az Lettországból állomásozó előretolt többnemzeti zászlóalj-harcsoport (*Enhanced Forward Presence - eFP*) féléves váltását biztosítani. Emiatt a 150 katonából álló szlovák kontingens nyár eleji váltása decemberre tolódott ki (Minúta, 2020d). A külföldi misszió meghosszabbításáról szóló kormányrendeletet a szlovák kormány 2020. május 18-án hirdette ki (Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 299 z 18. mája 2020). Ez a helyzet fél évvel eltolta az első tüzérosztály kiutazását a Lettországi Adazsi (*Ādaži*) katonai bázisra. Az egységnél a legmodernebb, szlovák gyártmányú önjáró tarackok – ZUZANA – vannak rendszeresítve (Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, 2020b). A járványveszély miatt, illetve a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői állományának a pandémia elleni küzdelemben való részvétel miatti nagyfokú leterheltsége okán 2020 őszén törölték a Szlovák Pajzs (*Slovenský štít*) nemzetközi gyakorlatot. A gyakorlaton az Egyesült Államok Szárazföldi Haderőneme (*US Army*), a Magyar Honvédség, a Cseh Haderő (*Armáda České republiky*) és a Lengyel Haderő (*Sily Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej*) kijelölt állománya vett volna részt (Ozbrojené sily Slovenskej republiky, 2020d). Az évre betervezett többi – volumenében jóval kisebb hadgyakorlat sikerült végrehajtani.

A világjárvány negatívan befolyásolta a protokolláris, illetve nemzetközi szintű katonai rendezvényeket is. Ezek közé tartozik az évente megrendezésre kerülő Szlovákiai Nemzetközi Repülő Napok 2020 (*Slovak International Air Fest 2020*) törlése (Medzinárodné letecké dni, 2020) és a hagyományos január 1-i ágyúlövések a Pozsonyi rakparton, amelyek a Szlovák Köztársaság 1993. január 1-i megalakulását idézik fel (TASR, 2020).

A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői a világjárvány első és második hullámában a következő táblázatban feltüntetett maximális emberi erőforrásokkal vehettek részt.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy minden nap és a teljes bevethető létszám volt alkalmazva. A szerző, saját tapasztalataiból kiindulva, a maximális meghatározott létszám 65%-os tartós alkalmazását tartja valószínűnek. További fontos adat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői aktuális létszáma, amely nem egész 13.000 fő (Nad', 2020 idézi Šnidl, 2020c). Ebből le kell vonni a 456 külszolgálatot teljesítő katonát⁷⁶ és a NATO beosztásokban (szlovákiai és külföldi) szolgálatot teljesítő katonákat, ami összesen körülbelül 500 katona. Így a számításba vehető állomány körülbelül 12.000 fő körül lehet.

1. táblázat: A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek bevetése a kialakult koronavírus járványhelyzet kezelése alatt

Időpont	első hullám		második hullám		haderő bevetése %-ban	
	maximál is létszám	becsült alkalmazott létszám	maximál is létszám	becsült alkalmazott létszám	maximál is létszám	becsült alkalmazott létszám
2020. 03.11-től	500	325			4,00	2,60
2020. 04. 05-ig						
2020. 04.06-től	1.500	975			12,00	7,80
2020- 05. 13-ig						
2020. 05. 14-től	1.700	1.105	1.700	1.105	13,60	8,84
2021. 12. 31-ig						
2020. 10. 09-től			3.200	2.080	25,60	16,64
2020. 12. 31-ig						
2020 tömeges tesztelés négy üteme alatt			11.200	7.280	89,60	58,24
2021. 01. 01-től			1.700	1.105	13,60	8,84
2021. 01. 06-ig						
2021. 01. 07-től			2.700	1.755	21,60	14,04

⁷⁶ Nemzetközi missziók: RS, ALTHEA EUFOR, UNFICYP, NIMI/IRAK, eFP, UNTSO, EUMM – összesen 456 külföldön szolgáló katona (Hrozenská, 2020).

2021. 06. 30-ig					
2021. 01. 07-től		7.700	5.005	61,60	40,04
2021. 06. 30-ig					
2021. 07. 01-től	* ha a járványügyi helyzet 2021 júliusától javul	1.700	1.105	13,60	8,84
2021. 12. 31-ig*					

Forrás: A szerző saját szerkesztése a szövegben leírtak alapján

A kialakult járványügyi helyzet és ennek kezelése rámutatott az állami és részben az önkormányzati szervezetek hiányosságaira, illetve felkészületlenségére, és a szükséges jogi háttér hiányosságaira, amelyekre a kormánynak „menet közben” kellett megoldást találnia. Ez a folyamat sokszor a kormánykoalíciók belül is nézeteltéréseket, illetve társadalmi feszültségeket okozott és várhatóan a továbbiakban is okozni fog. Mint az 1. táblázatból is kiderül, a haderő személyi állományának több mint 50%-os bevétele hosszú távon elfogadhatatlan és fenntarthatatlan. Egyrészt az emberi erőforrás kimerülése miatt, a megfertőződés növekvő valószínűsége miatt, de elsősorban azért, mert a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőit elsősorban nem a polgári védelmi, katasztrófavédelmi és járványügyi feladatok kezelésére hívatották. Ezt a feladatot teljeskörűen a polgári védelemnek kell ellátnia, amelyet a Belügyminisztérium irányít az egyes megyei és járási kormányhivatalokon keresztül, az önkormányzatokkal együttműködésben.

A járványügyi védekezésben nyomon követhető, hogy ezt a jogi állapotot az egyes államigazgatási és önkormányzati szervezetek tudomásul vették és meghozták a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy kezelni tudják a kialakult helyzetet. 2021 elején, az országos szűrés alatt ez nyilvánvalóvá vált – egyrészt a kormányhatározat alapján, amely a haderőt már csak a támogatási feladatokkal bízta meg, és nem a tesztelés szervezésével, ahogy ezt 2020 őszén tette. Másrészt az önkormányzatok jelentős szerepet játszottak az országos szűrés alatt, amikor bizonyították, hogy ezen a téren kompetensek, megvan az akarat és a szakértelem, de sajnos hiányzik a kormányzati határozottság és az ésszerű kormányzati kommunikáció, nemcsak az állampolgárok felé.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Elemzések

Implication of COVID-19 pandemic on Roma and Travellers communities. FRA - European Union Agency for Fundamental Rights. (2020. június 15.) [A COVID-19 hatása a roma és ingázó közösségekre]; forrás: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/sk_report_-_covid-19_impact_on_roma_en.pdf. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 22.)

Dva návrhy na zefektívnenie pôsobenie OS SR v medzinárodnom krízovom manažmente. Hrozenková, B.; Ministerstvo obrany SR. (2020. július 14.) [Két javaslat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek nemzetközi válságkezelési rendszerének hatékonyságának javítására]; forrás: https://www.mosr.sk/data/files/4166_2020-k-02-operacie-medzinarodneho-krizoveho-manazmentu.pdf. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 25.)

Kormányzati dokumentumok

COVID AUTOMAT - Alert systém pre monitorovanie vývoja epidémie a prijímanie protiepidemických opatrení v závislosti od intenzity šírenia SARS-CoV-2 (Covid-19). Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. december 16.) [COVID AUTOMAT - Riasztórendszer az epidémia kialakulásának figyelemmel kísérésére és járványellenes intézkedések megtételére a SARS-CoV-2 (Covid-19) terjedésének intenzitásától függően]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25587/1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Informácia zo 127. zasadnutia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky zo dňa 27. februára 2020. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. február 27.) [Jegyzőkönyv a Szlovák Köztársaság Biztonsági Tanácsa 127. üléséről]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=BD20E704FCEE4FCA83FD89006B9E966B-4F69D215D508F16541D40CEE071CDE71>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/2640/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. március 18.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/2640/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Opatrenie_UVZ_SR_karantenne_ucinne_od_19.03.2020.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/3012/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. április 04.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/3012/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás:

https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Opatrenie_statna_karantena_04042020.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/6849/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. augusztus 28.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/6849/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/opatrenia_prevadzky_a_HP_01_09.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/6850/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. augusztus 28.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/6850/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/opatrenie_hranice_domaca_izolacia_rizi_kove_krajiny_01_09_2020.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7093/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. szeptember 09.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/7093/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/zmena_opatrenia_hranice_10_9.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7189/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. szeptember 14.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/7189/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/final_opatrenia_ruska_14_09.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/7310/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. szeptember 17.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/7310/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/opatrenie_hranice%2015_09.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia sp.zn.: OLP/2595/2020. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. (2020. március 12.) [A Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala OLP/2595/2020 számú rendelete a közegészség biztosítására]; forrás: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4087:covid-19-ustredny-krizovy-tab-zavadza-

[alie-opatrenia-zatvoriva-sa-koly-inletiska-karantena-plati-pre-vetkych-ktori-sa-vratia-zo-zahrania&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153](#). (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky z 12. januára 2021 č. 519 k návrhu vlády Slovenskej republiky na vyslovenie súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky s predĺžením núdzového stavu vyhláseného z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie. Slov-lex. [A Nemzeti Tanács 519 sz. határozata a veszélyhelyzet meghosszabbításával kapcsolatosan].; forrás: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2021/4/ZZ_2021_4_20210114.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 108 z 11. marca 2020 k návrhu na vyčlenenie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pre posilnenie Policajného zboru pri zabezpečovaní verejného poriadku v súvislosti s opatreniami v boji proti koronavírusu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2021. január 17.) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek kötelékéből kijelölt állomány rendelkezésre bocsátásáról a rendőrségi feladatok ellátására]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=4B9B1B0089F548EDB6A6C1340CD98436-9E4EF971F4AF0C41AC40619A68F33FDE>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. március 15.) [Kormányhatározat a veszélyhelyzet kihirdetéséről]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=ED973F5DAAF04455A7349899124DCB7B-874006C0D6CEF965488E01F8D10CF121>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 202 zo 6. apríla 2020 k návrhu na vyčlenenie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pri zabezpečovaní verejného poriadku a v súvislosti s opatreniami v boji proti koronavírusu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. apríl 6.) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek kötelékéből kijelölt állomány rendelkezésre bocsátásáról a rendőrségi feladatok ellátására]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=C0C799DE744D400ABC87A9C8DEB26B50-DE4E19B05BEA483CE2A3689F1C156A57>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 293 zo 14. mája 2020 k návrhu opatrení pri výkone kontroly hraníc a policajných kontrol v pohraničných oblastiach vnútorných hraníc Slovenskej republiky. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. május 14.) [Kormányhatározat a határvédelmi és a belső határok menti feladatok

végrehajtásával kapcsolatlan]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=1B06BBE1F04E4D16B6C862994EA48FDF-5C4CDB4E0510AF120B2B7D65FEB330B0>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 299 z 18. mája 2020 k návrhu na zmenu mandátu a na vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky v rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO do Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Estónskej republiky a Poľskej republiky. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. május 18.) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői kijelölt állományai kiküldetési mandátuma változásáról a NATO előretolt többnemzeti zászlóalj-harccsoporttal kapcsolatban]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=7220C97977FC45029D611836C0DD7AC7-8242A8594A8699C35E7D40340278605E>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 366 z 10. júna 2020 k návrhu na skončenie núdzového stavu, zrušenie uloženia pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti, zrušenie zákazu uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom a zrušenie zákazu uplatňovania práva pokojne sa zhromažďovať vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 a rozšíreného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 115 z 18. marca 2020, uznesením vlády Slovenskej republiky č. 169 z 27. marca 2020, uznesením vlády Slovenskej republiky č. 207 zo 6. apríla 2020 a uznesením vlády Slovenskej republiky č. 233 zo 16. apríla 2020. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. június 10.) [Kormányhatározat a veszélyhelyzet megszüntetéséről]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=A528E62262674FE082BE88040D4D0284-D28935DD786A48E1D0BB33210CD9EAF4>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 464 z 15. júla 2020 k návrhu Štatútu Pandemickej komisie vlády Slovenskej republiky. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. július 15.) [A Szlovák Köztársaság Járványügyi Kormánybizottság státuszával kapcsolatos kormányhatározat]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=DD5D7FCABDBF42EEAB4D555E44D2322B-4BA71552DA30B7AE9E0F96887CB9A881>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 22.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. szeptember 30.) [Kormányhatározat a (második) veszélyhelyzet kihirdetéséről];

forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=BDD34565FFCA4BE0883B0325A839DF07-049A16FDAABFE9B0822679EF6BD33C8A>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 644/2020 z 9. októbra 2020 k návrhu na použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na odstraňovanie následkov núdzového stavu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. október 09) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erői kötelékéből kijelölt állomány rendelkezésre bocsátásáról a veszélyhelyzet következményeinek felszámolására];

forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=07FB2322638748B7815F0B6D875CF061-D1A57A3476514E308E2EDB77C5DE19A4>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 665/2020 z 18. októbra 2020 k návrhu na prípravu a vykonanie celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19 v čase núdzového stavu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. október 18.) [Kormányrendelet a COVID-19 jelenléte országos szintű vizsgálatának előkészítésére és végrehajtására veszélyhelyzet

idején];

forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=E1E0C361B0524E70885CFC180D089AE1-170DC4465994109BDC8624B9899BD808>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 694/2020 z 30. októbra 2020 k návrhu na vyslovenie súhlasu s prítomnosťou príslušníkov ozbrojených síl Rakúskej republiky na území Slovenskej republiky za účelom zabezpečenia pomoci ozbrojeným silám Slovenskej republiky pri príprave a vykonaní celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19 v čase a v rámci odstraňovania následkov núdzového stavu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. október 30.) [Kormányrendelet az Osztrák Szövetséges Hadsereg katonáinak jelenlétére a Szlovák Köztársaság területén a tömeges tesztelés alatt és a veszélyhelyzet okozta következményeinek felszámolása

idejére];

forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=2C504FC379EF4F14AB62679A1AD32F47-65F53D8B072D5F59FA8C961C86B813AB>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 718 z 11. novembra 2020 k návrhu na zmenu času trvania núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020 a na prijatie ďalších opatrení podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. november 11.) [Kormányhatározat a veszélyhelyzet időtartamának hosszabbításáról]; forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=D40B99D78AAB46C0BC937773B23D9083-1702F6BFDF920D113595BB264EA98896>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 15.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 727/2020 z 19. novembra 2020 k návrhu na doplnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 665/2020 o prípravu a vykonanie ďalšieho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19 v čase núdzového stavu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. november 19.) [Kormányrendelet a 665/2020 kormányrendelet kiegészítéséről a COVID-19 jelenléte országos szintű vizsgálatának előkészítésére és végrehajtására veszélyhelyzet idején]; forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=9029B75FC5C44E0892AC115F72684460-0B8EE973AAFEEC67458DDF98DA9C8A5E>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 799/2020 z 16. decembra 2020 k návrhu Alert systému pre monitorovanie vývoja epidémie a prijímanie opatrení proti SARS-CoV-2. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. december 16.) [Kormányhatározat riasztórendszer bevezetésére az epidémia kialakulásának figyelemmel kísérésére és járványellenes intézkedések megtételére a SARS-CoV-2 (Covid-19) terjedésének intenzitásától függően]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=1F75880BF0B042358E5F9B4E9FEF4682-398CFD6418AD8075071B93A87B2D16BA>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 805/2020 z 29. decembra 2020 k návrhu na vyčlenenie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pri zabezpečovaní verejného poriadku a v súvislosti s opatreniami v boji proti koronavírusu SARS-CoV-2. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. december 29.) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek kötelékéből kijelölt állomány rendelkezésre bocsátásáról a rendőrségi feladatok ellátására]; forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=77EC99DB6A8240E5AD9E44FDB5E06EAD-8E6EBAD0FAC7B8856A39372EFDC6C55D>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 14/2021 zo 7. januára 2021 k návrhu na použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na odstraňovanie následkov núdzového stavu. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2021. január 07.) [Kormányhatározat a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek kötelékéből kijelölt állomány rendelkezésre bocsátásáról a veszélyhelyzet következményinek felszámolására]; forrás:

<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=58E535AD118443349A8DA11EE02300FE-B62A233C0EB3F72E5B5AF430B0CA3DCF>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 29/2021 zo 16. januára 2021 k návrhu na

použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na pomoc pri testovaní obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2021. január 21.) [Kormányrendelet a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek bevetésére a COVID-19 megbetegedés vizsgálatára a lakosság között]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=BA56B109427445C89C40098509993943-5F095F44546610EBB420624830C46DAB>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 30/2021 zo 17. januára 2021 k návrhu na prijatie opatrení na pokles ochorenia COVID-19 na území Slovenskej republiky a na zmenu prijatých opatrení podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Úrad vlády Slovenskej republiky, (2021. január 17.) [Kormányrendelet a koronavírus fertőzés csökkentésére irányuló intézkedések bevezetéséről]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=B725ACA138954DD786C85C9E28A5CB12-5F78E67694D206FAE9BB9A713D5CBAA8>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Sajtóhírek

Aké sú rezervy? Armáda môže rozbaľiť poľnú nemocnicu, ťažko chorých však zvládne len niekoľko. Šnidl, V - b; Denník N. (2020. október 15.) [Tartalékok? A haderő képes tábori kórház felépítésére, de csak néhány súlyos esetet tud ellátni]. In *Aj ukrajinský lekári* [Ukrán orvosok is]; forrás: <https://dennikn.sk/2089951/ake-su-rezervy-armada-moze-rozbalit-polnu-nemocnicu-tazko-chorych-vsak-zvladne-len-niekolko/?ref>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Armáda má pred dňom D takmer 300 nakazených vojakov. Do terénu pošleme len negatívnych, uisťuje Nad'. Šnidl, V. - c; Denník N. (2020. október 29.) [A tömeges tesztelés előtt 300 katona fertőzött. A terepre csak kovid negatív katonákat küldünk, jelentette ki Nad']. In u.o.; forrás: <https://dennikn.sk/2113790/armada-ma-pred-dnom-d-takmer-300-nakazenych-vojakov-do-terenu-posleme-len-negativnych-uisťuje-nad/?ref>. (Letöltés ideje: 2021. január 24.)

Cigániková: Premiér dal populistický status, a keby ho nerealizoval, vyzeral by ako slabý premiér. Folentová, V.; Denník N. (2021. január 19.) [Ha a kormányfő nem tartotta volna be a populista ígéreteit, gyengének bizonyult volna]; In u.o., forrás: <https://dennikn.sk/2232437/ciganikova-premier-dal-populisticky-status-a-keby-ho-nerealizoval-vyzeral-by-ako-slaby-premier/?ref=list>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

COVID-19: Slovensko pozná pacienta „0“. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - a. (2020. március 07.) [COVID-19: Szlovákia ismeri a nulladik fertőzöttet]; forrás:

https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4064:COVID-19-slovensko-pozna-pacienta-0q&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 14.)

COVID-19: Slovenská republika má pandemický plán. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. (2020. augusztus 11.) [COVID-19: Elkészült a Szlovák Köztársaság járványkezelési terve]; forrás: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=covid-19-slovenska-republika-ma-pandemicky-plan>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 22.)

Definitívne výsledky hlasovania. Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2020. március 05.) [A szavazás végeredménye]; forrás: <https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2020/sk/data02.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 16.)

Do Pobaltia sa presúvajú slovenskí delostrelci s technikou, pôjde o historicky prvé nasadenie delostreleckej spôsobilosti OS SR v zahraničí. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky - b. (2020. december 07.) [Első alkalommal kerülnek bevetésre a szlovák haderő tüzérségi eszközei a Baltikumban]; forrás: <https://mosr.sk/48635-sk/do-pobaltia-sa-presuvaju-slovenski-delostrelci-s-technikou-pojde-o-historicky-prve-nasadenie-delostreleckej-sposobilosti-os-sr-v-zahranici/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

„Fénixovia“ z Práporu logistiky Hlohovec previezli 74 ton zdravotníckeho materiálu. Beniák, R.; Ozbrojené sily Slovenskej republiky. (2020. március 25.) [A Galgóci „Főnix“ logisztikai zászlóalj 74 tonna egészségügyi védőeszköz szállított]; forrás: <https://www.mil.sk/89333/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Heger pošle Nad'ovi 43 miliónov eur za celoplošné testovanie. Sme. (2020. december 03.) [43 millió eurót küld Heger Nadnak]; forrás: <https://domov.sme.sk/c/22547801/heger-posle-nadovi-43-milionov-eur-za-celoplosne-testovanie.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Intenzívne nasadenie profesionálnych vojakov v boji proti COVID-19 si vyberá svoju daň. Poldruhák P. - b; Ozbrojené sily Slovenskej republiky. (2020. április 16.) [A katonák bevetése a víruselleni harcba következményei]; forrás: <https://www.mil.sk/89400/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Jaroslav Nad': Je to celé neférové personifikované proti Igorovi. Kern, M., Denník N. (2020. december 10.) [Jaroslav Nad': Igazságtalanok az Igor elleni támadások]; forrás: <https://dennikn.sk/2182012/jaroslav-nad-je-to-cele-neferovo-personifikovane-proti-igorovi/?ref=titl>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Koronavírus: Po Krčmérym sa nechá očkovať Čaputová, potvrdil Krajčí. Debnár, J.; Aktuálny. (2020. december 26.) [Koronavírus: Krajčí megerősítette, hogy Krčméry után Čaputová is beoltatja magát]; forrás: <https://www.aktuality.sk/clanok/851266/koronavirus-online-slovensko-26-december-2020/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Koronavírus na Slovensku v číslach. Koronavírus a Slovensko. (2021. január 16.) [A koronavírus Szlovákiában számokban]; forrás: Koronavírus a Slovensko: <https://korona.gov.sk/koronavirus-na-slovensku-v-cislach/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 16.)

Medzinárodné cvičenie Slovenský štít je presunuté. Ozbroyené sily Slovenskej republiky - d. (2020. november 10.) [Elhalasztották a Szlovák Pajzs nemzetközi gyakorlatot]; forrás: Ozbroyené sily Slovenskej republiky: <https://gs.mil.sk/93898/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Medzinárodné letecké dni SIAF sa tento rok neuskutočnia, dôvodom je epidemiologické riziko. Medzinárodné letecké dni. (2020. június 04.) [A járványügyi helyzet miatt az ez évi nemzetközi repülőnapok elmaradnak]; forrás: <https://www.siaf.sk/archiv/2020/medzinarodne-letecke-dni-siaf-sa-tento-rok-neuskutocnia-dovodom-je-epidemiologicke-riziko.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 25)

Minister obrany Nad' má pozitívny test na koronavírus. Minúta - c. (2020. december 18.) [A védelmi miniszter covid-pozitív]; forrás: <https://dennikn.sk/minuta/2194921/?ref=list>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Ministerstvo obrany: Novoročné salvy nebudú. TASR. (2020. december 30.) [Védelmi minisztérium: Az Újévi ágyúlövések elmaradnak]; forrás: <https://www.teraz.sk/spravy/novorocne-delostrelecke-salvy-vzhlad/517250-clanok.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 25.)

Nasadenie príslušníkov Veliteľstva posádky Bratislava v súvislosti s koronavírusom. Pecho, M.; Ozbroyené sily Slovenskej republiky. (2020. március 17.) [A Pozsonyi helyőrség állománya bevetése a koronavírussal kapcsolatban]; forrás: <https://www.mil.sk/89338/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky. Koronavírus a Slovensko. [Nemzeti koronavírus védőoltási stratégia]; forrás: <https://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/narodna-strategia-ockovania.pdf>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

North Atlantic Treaty Organization official webpage - Strategic airlift. NATO. (2020. október 13.) [NATO - Stratégiai légi szállítás]; forrás: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50107.htm. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Ozbroyené sily aktivujú Spoločné operačné centrum na riadenie operácie CORONA. Ozbroyené sily Slovenskej republiky - a. (2020. április 21.) [A fegyveres erők létrehozták a CORONA műveleti központot]; forrás: <https://www.mil.sk/89541/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Ozbroyené sily poskytli letové hodiny v rámci programu SALIS pre dopravu zdravotníckeho materiálu. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky - a. (2020. március 20.) [Az egészségügyi eszközök szállítása a fegyveres erők SALIS programja keretében történik]; forrás: <https://mosr.sk/46778-sk/ozbrojene-sily->

[poskytli-letove-hodiny-v-ramci-programu-salis-pre-dopravu-zdravotnickeho-materialu/](#). (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Pandemický plán pre prípad pandémie v Slovenskej republike. Koronavírus a Slovensko [Járványkezelési terv]; forrás: <https://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/08/pandemicky-plan-pre-pripad-pandemie-v-slovenskej-republike.pdf>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Permanentný krízový štáb ukončil svoju činnosť, zostáva v pohotovosti. Aktuality. (2020. június 12.) [Az állandó válságkezelő törzs befejezte tevékenységét, készenlétben marad]; forrás: <https://www.aktuality.sk/clanok/798608/permanentny-krizovy-stab-ukoncil-cinnost-zostava-v-pohotovosti/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Plán riešenia ochorenia COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách zo dňa 02. apríla 2020. Úrad vlády Slovenskej republiky. (2020. április 02.) [A COVID-19 járvány marginalizált roma közösségeken belüli kezelésére vonatkozó intézkedési terv]; forrás: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=E6C857EE296D4FF690FD9FF8297D9E7F-9F1C86597577CAC660927699F15F4E08>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Pellegrini hovorí o telenovele, Kollár zas verí, že vláda prijme kroky. TASR. (2021. január 17.) [Pellegrini telenovellához hasonlít, Kollár pedig kormányzati lépéseket vár]; forrás: <https://domov.sme.sk/c/22575137/pellegrini-hovori-o-telenovele-kollar-veri-ze-vlada-prijme-kroky.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

Plošné testovanie bolo pre armádu dobrou prípravou na ďalšie krízové situácie. Minúta - a, (2020. december 27.) [A tömeges országos tesztelés jó gyakorlati előkészítési lehetőség volt a következő válsághelyzetek megoldására]; forrás: <https://dennikn.sk/minuta/2202392/?ref=list>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Pomôžte rodine rotného Juraja Kemlágeho. Veliteľstvo pozemných síl OS SR. (2020. december 31.) [Segítsenek Juraj Kemláge őrmester családjának]; forrás: <https://www.mil.sk/94603/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Poslednú karanténizovanú lokalitu otvorili. V Dreveníku zavládla radosť. Šimoňáková, M.; Korzar. (2020. május 30.) [Feloldották az utolsó karanténba helyezett területet. Öröm volt „Dreveník” településen]; forrás: <https://spis.korzar.sme.sk/c/22415506/poslednu-karantenzovanu-lokalitu-otvorili-v-dreveniku-zavladla-radost.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Prečo Umbrella? Šnídl, V - a; Denník N. (2020. június 14.) [Miért „Umbrella“?] In Šnídl V., *Zazili hoaxy v osadách. Hovorili sme s vojakmi špeciálnej jednotky, ktorí „bojujú“ slovom* [Álhírekkel szembesültek a településeken. A „szóval” harcoló katonákkal beszéltünk.] In u.o.; forrás: <https://dennikn.sk/1922394/zazili-hoaxy-v-osadach-hovorili-sme-s-vojakmi-specialnej-jednotky-ktori-bojuju-slovom/?ref>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

- Profesionálny vojak s pozitívnym testom na COVID-19.* Poldruhák, P. - a; Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. (2020. április 15.) [Covid pozitív egy hivatásos katonája]; forrás: <https://www.mosr.sk/46905-sk/professionalny-vojak-s-pozitivnym-testom-na-covid-19/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)
- S celoplošným testovaním pomôžu aj zahraniční zdravotníci.* Pravda. (2020. október 30.) [A külföldi egészségügyi dolgozók is segítenek az országos tesztelés alatt]; forrás: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/567328-s-plosnym-testovanim-pomoze-50-vojenskych-medikov-z-rakuska/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)
- Skríning pokračuje, pri testovaní pomôžu aj poľskí zdravotníci, sme zrejme za vrcholom druhej vlny pandémie.* Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. (2021. január 22.) [Folytatódik a szűrés, amelyben a lengyel egészségügyi dolgozók is segítenek - valószínűleg a járvány második hullámának csúcán vagyunk]; forrás: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=skrining-pokracuje-pri-testovani-pomozu-aj-polski-zdravotnici-sme-zrejme-za-vrcholom-druhej-vlny-pandemie>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 22.)
- Slovenskí vojaci sa vrátili z operácie v Afganistane, rezort obrany zabezpečil návrat na Slovensko aj jednej civilistke.* Ozbroyené sily Slovenskej republiky - c. (2020. április 21.) [A szlovák katonák hazatértek Afganisztánból, velük együtt egy civil nő is]; forrás: Ozbroyené sily Slovenskej republiky: <https://www.mil.sk/89406/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)
- Spartan opäť repatriuje.* Dopravné krídlo Kuhyňa; Ozbroyené sily Slovenskej republiky, (2020. május 20.) [Ismét repatriál a Spartan]; forrás: <https://www.mil.sk/89770/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)
- Starosta Rače Drotován: Testovanie sa nám ľahšie organizuje bez pomoci štátu, vojakov nepotrebujeme.* Gehrerová, R.; Dennik N. (2021. január 23.) [Récse polgármestere Drotován: A szűrést könnyebben megszervezzük az állam segítsége nélkül, nincs szükségünk katonákra]; In u.o., forrás: <https://dennikn.sk/2238782/starosta-race-drotovan-testovanie-sa-nam-lahsie-organizuje-bez-pomoci-statu-vojakov-nepotrebujeme/?ref=tit>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 24.)
- Sulík: Koronakrízu by mohol manažovať niekto iný ako premiér.* Sulík, R.; Sme. (2020. december 13.) [A kormányfő helyett valaki más irányíthatná a járványügyi válságot]; forrás: <https://domov.sme.sk/c/22554302/sulik-koronakrizu-by-mohol-manazovat-niekto-iny-ako-premier.html>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)
- Škodný, ktorý riadil permanentný štáb: Premiér nie je generálny riaditeľ krajiny, potrebuje viac počúvať iné názory.* Folentová, V.; Dennik E. (2021. január 16.) [Škodný, aki az állandó válságkezelő törzsét irányította: az ország vezérigazgatója nem a kormányfő, meg kellene hallgatni mások véleményét is]; In u.o., forrás: <https://e.dennikn.sk/2227738/skodny-ktory-riadil-permanentny-stab-premierovi-by-asi-pomohlo-naucit-sa-viac-pocuvat-ine-nazory-a-reagovat-konstruktivne-na-kritiku/?ref=list&ga=2.165751934.1943018114.1611143530>

[881744712.1610357104](https://www.mosr.sk/textovy-prepis-relacie-plna-polna-14-februara-2020/). (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Textový prepis relácie Plná poľná 14. februára 2020. Plná poľná; Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. (2020. január. 14.) [A „Plná poľná“ rádióadás szöveges átírása]; forrás: <https://www.mosr.sk/textovy-prepis-relacie-plna-polna-14-februara-2020/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

„*To čo nás čaká, nevieme zrejme ani odhadnúť*“, *hovori europoslanec a člen krízového štábu Peter Pollák pred testovaním v 33 lokalitách.* Gvodinová, D.; Denník N. (2020. április 01.) [Peter Pollák, Európa parlamenti képviselő nyilatkozata a 33 település tesztelése előtt: „Nem tudjuk mire számíthatunk“]; In *S koronavírusom v osadách pomôžu vojenski lekári, pre krízový scenár pripravuje armáda karanténu na Lešti* [A koronavírus elleni harcban segít a hadsereg, a válság forgatókönyv esetére a hadsereg karantént biztosít Lesten]; forrás: <https://dennikn.sk/1831374/s-koronavirusom-v-osadach-pomozu-vojenski-lekari-pre-krizovy-scenar-pripravuje-armada-karantenu-na-lesti/?ref>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

Už sme ho rozprestrelí! Pažický M.; Ozbroyené sily Slovenskej republiky. (2020. április 16.) [Már szétterítettük!]; forrás: <https://www.mil.sk/89387/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku spustila vo vlastnej réžii testovanie na ochorenie COVID-19. Ozbroyené sily Slovenskej republiky - b. (2020. április 08.) [Koronavírus tesztelést indított a központi katonai kórház]; forrás: <https://www.mil.sk/89412/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 17.)

V rezorte obrany je infikovaných 500 ľudí. Minúta - b. (2020. október 27.) [A védelmi tárcán belül 500 fertőzött van]; forrás: Minúta: <https://dennikn.sk/minuta/2110068/?ref>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Vlastné rúška pre ozbrojené sily. Novomestský, J.; Ozbroyené sily Slovenskej republiky. (2020. április 02.) [Saját szájmaszkok a fegyveres erőknél]; forrás: <https://www.mil.sk/89201/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Vojenskými lietadlami sme zabezpečili ďalšiu repatriáciu našich občanov zo zahraničia. Veliteľstvo vzdušných síl OS SR. (2020. május 04.) [Katonai repülőgépekkel biztosítottuk honfitársaink hazatérését]; forrás: <https://www.mil.sk/89630/?pg=1>. (Letöltés dátuma: 2020. 01. 17.)

Vymenovania a odvolania. Prezident. (2021. január 16.) [Kinevezések és megbízások visszavonása]; forrás: <https://www.prezident.sk/page/vymenovania-a-odvolania/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 16.)

Zasadala Pandemická komisia vlády SR, regionálnym hygienikom v niektorých okresoch odporúča prijať opatrenia na lokálnej úrovni. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - b. (2020. szeptember 04.) [Szigorúbb óvintézkedések bevezetését javasolta a Szlovák Köztársaság Járványügyi Kormánybizottsága a járási tisztí főorvosoknak]; forrás: https://www.uvzs.gov.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4439:za

[sadala-pandemicka-komisija-vlady-sr-regionalnym-hygienikom-vnniektorych-okresoch-odporua-prija-opatrenia-na-lokalnej-urovni&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153](#). (Letöltés dátuma: 2021. 01. 23.)

150 slovenských vojakov zrejme zostane v Pobaltí o pol roka dlhšie. Minúta - d. (2020. március 31.) [Fél évvel tovább marad 150 katona a Baltikumban]; forrás: <https://dennikn.sk/minuta/1832180/?ref>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 24.)

Törvények

Ústavný zákon č. 414 z 28. decembra 2020, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Slov-lex. [A Szlovák Köztársaság hadiállapot, háborús veszély, rendkívüli állapot és veszélyhelyzetről szóló alkotmánytörvény módosítás]; forrás: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2020/414/ZZ_2020_414_20201229.pdf. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 20.)

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z.z. Zákon o policajnom zbore. Zákony pre ľudí. [A Rendőrségről szóló törvény]; forrás: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-171>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 14.)

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva. Zákony pre ľudí. [A polgári védelemről szóló törvény]; forrás: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1994-42>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 14.)

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 227/2002 Z.z. Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Slov-lex. [A Szlovák Köztársaság hadiállapot, háborús veszély, rendkívüli állapot és veszélyhelyzet idejére vonatkozó alkotmánytörvénye]; forrás: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/227/>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 14.)

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 321/2002 Z.z. Zákon o ozbrojených silách Slovenskej republiky. Zákony pre ľudí. [A Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőkről szóló törvénye]; forrás: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-321#p3a>. (Letöltés dátuma: 2021. 01. 14.)